

עין משפט
גר מצוה

2 א סנה עין דענין כ:

תורה אור השלם

- 1 אך בשור עליו יאבא ונפשו עליו האבלי
- 2 וישב העקר על הארץ כשקרה הרוח טוב אל האלהים אשר נתנה קהלה זכ
- 3 ויבא שלום ויחיו על משכבותם ודלך נכחו ישיבוהו זכ
- 4 והקם ארם לירדף ולבקש את נפשו ויהיה נפש ארמי צורחה ביעור החיים את יי אלקיה ואת נפש אביוך יקלעה בחוץ כח הקלע
- 5 כיצד א כח טה אק שלום אמר יי לרשעים ישיבוהו כח ככ
- 6 כח בשיטת לב טרפא ורקב עצמות קנאות
- 7 וידיעתו כי אני יי בפתחי את קברותיהם ובהלתי אתכם מקברותיהם עמי ויחזקא לו יי
- 8 בועת אפקר האביל לרם עד שיקר אל הנדחה כי מונה לקרתי כי עקר אחת ואל עקר השוב
- 9 כראייתו יי

רב נסים גאון

אלו ואלו נפטרין לרופא הללו יש להן טעם והללו אין להן טעם. וזכיר כל ישיאר יי לרם חלק ונפטרין דף דן נרסין אר יחזקא אותו מלאך שהוא מונה על הרוח טובה שמו, וברך חכמינו אותו כחכמיו. סליח ארם

קנב:

עד שיחתם הגולל. ככל מקום מפרש רש"י דגולל הוא כסוי ארונות שם דף דופק דף שמתן דופק שם כמו חמיכה גופה מיהו סימן אי דלדפקא אי דאטמא דפרק אלו מליאות ובי"מ דף כ"ג: שנקרא דופק לפי שהגשימה דופקת ואין נראה לר"מ מדאמר דנכרות פרק מי שמתו דף י"ט: וס"ט מלגנים היינו ע"ג ארונות לקראת מלכי אומות העולם ואי ארון היינו גולל דופק היאך היו מלגנין עליו והלא גולל דופק מטמאין כהאל דלאמר בחולין דפרק העור והרובע דף ק"ט: גולל דופק מטמא כנגע ודכאל ואינו מטמא כנשא ועוד דלאמר בעירובין דף ט"ו: כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא גולל לקבר ולא דופק לטובה ולא לחי למנוי ואי כפי הקונט' וכי דרך לעשות כסוי ארון מצעלי חיים ועוד דפרק בהמה המקשה (מילין ע"ג): מריבין (וי) דופק דמטמא מדכתיב על פני השדה ופי' הקונטרס הוא מונח דקרקע דהיינו ארון ולא על פני השדה ועוד דמתן נמש' אהלום דפ"ב (משנה ד) דופק דופקין טעור ואי כפירוש הקונטרס וכי דרך להניח שני קרשים מימין המת ופירוש ר"מ דגולל היינו אבן גדולה שעל ארונות של מת שקורין מצבה וגוללין אותה עם הקרובין לסימן ולשון גולל נופל באבן כדכתיב (בראשית כ"ט) וגללו את האבן וגולל אבן אלו תשוב (משלי כ"ו) ודופק הם שמי אבני שנתמין (א) אחת לראשו ואחת לרגלו לזיון ופסמים שעדיין האבן אינה מוכנת לשום שם ונתמין שם בהמה או שום דבר לסימן עד שימלאו אבן והיינו דמתן בעירובין דף ט"ו: דבר שיש בו רוח חיים אין עושין כו' ובההיא דמלגנין היינו ע"ג ארונות שלא היה שם לא גולל ולא דופק ומתמת המת לא היינו מיטמאין דמפוש התם שהיה ברוב ארונות (ו) חל טפה ומריבני נמי שפיר גולל דופק מעל פני השדה והא דקאמר דופק דופקין פסמים שמיחיס הגולל ע"ג שמי אבנים ועוד מיתמין לראש הגולל אבן אחת ולסופו אבן אחת ולא תקשה לר' יהושע דלאמר דפרק קמא דמנינות דף ד': (וי) מלימות חל אבילות משיסתם הגולל נמקום שאין גולל מתי חל ד"ל מני אהדרי אפיהו מקנרא דלאמר דמ"ק (ד' כ"ג): בהנהו דלא אלו בתר שכבא מנו מני אהדרי אפיהו ויש דוחין ראייה של ר"מ דמאי דמייתי ראייה מדמלגנין היינו אף על פי שהגולל מטמא כהאל מ"מ יכולין היינו ללג ולטמא עצמנו כגולל דהא מנאל כל טומאה שאין המיר מגלה עליה אין כהן מוחר עולו וגולל דופק אין המיר מגלה עליהו דמתן כמסקת נזיר פרק כ"ג (דף כ"ד) ואמר ר"מ דמשנתא הויא דמסקת שמתות דהא הש"ס ערוך דרביעית דס אין המיר מגלה כמיה דוכתיב דמשבש לכו ופליגי הויא מתרמא אכתי היאך מלגנין הלא מתמת המת הוי מיטמאין והגולל דופק לא הוי חולצין ומה שהביא לריה מעירובין יש דוחין דאע"פ שאין רגילות לעשות כסוי ארון מצעלי חיים כמה דכריס אשכחן דלא שכימי ומיירי כהו הש"ס להראות לנו דרין ודרשו וקבל שכר דלאמרי' כהמה המקשה (מילין דף ע"ג) כלעמי חולדה והוליאמו והכניסמו והקיאמו ויאל מלאמי מהו הדביק שני רחמים ויאל מזה ונכנס לזה מהו אף על פי שזה לא יהיה לעולם ועוד מקשיין לפירוש ר"מ מדתני כדילא כמספתא דלהלות דפרק אמר רבי יהודה שמי אבנים גדולות שעשאן גולל לקבר המאהיל על גבי שנייה טעור מפני שיש לעומתה דרך שחלא ומה דרך שחלא שייך לפירוש ר"מ ובערוך פירש בענין אחר בערך גלל וכפירושו יתכן מה שנתוספתא:

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

כל יומא ז' ימי אבילות: גולל. הוא כסוי שנתמין על ארונות: ונפשו עליו האבלי. כל זמן שיש לו בשר יש לו נפש עד חיות להנין: וישוב העפר. גופו קרוי עפר ומששז אל הארץ כשהיה מיד הרוח נשטב שאין בו רוח עוד: אשר נפנה. קרא ימירא הוא לירוש הוא וזכיר שמישנה אלו כמה שנתנה לך נקיים כלי עין: כלי ינתנו לאור. להלניען אף זו מיתתן מתת כסא הכבוד: לכובס. לנגן. אף זו לניהנס לזרפה שם: כזית האסורים. נחשך בלא אורה ושליה: כף הקלע. רחב הרצועה שנתן האבן למוכה לקלע עשויה כעין כף: כצורו סהיי וכו'. את ה' אלהיך עמו ככסאו: וזממות. כמו זממא דפרחלא (לעיל דף כ"ג): חנושות כזית הסוכר: אלו ואלו. רשעים וביטוים: דומא. מלאך הממונה על הרוחות: דהו עפרא. אפילו לדיקים נרקבים ונעשים אפרים: קפולא. מופרים: נחר כהו (ו) רבי אחאי. שהיה נקבר שם: דלא ידענא ליה. ואינו חש לכדרי: מי שיש לו קנאה. ומתרות על מתו: עלמטו מרקובים. ועליו נאמר וישוב אל העפר: ליקום מר לגוויה (ו). יבא אדוני לזית: כפסתי. בהעלותי. עד שעלו הקדוש כרוך הוא מקברותיו אין לנו ראש לעלות: והא לוכא למימר דרשעים למודייהו דכל קללותיה של אדה"ר כל דוחוין שזין בהן: אובא עמיא. בעל אוב שמשתמש בעלמות. עמיא כלשון ארמי עלמות וכן פירש רב האי בפירושו של טהרות"ו בית שהוא מלא עמיא מלא עלמות: כניגרא. כן קורין למכספות של אוב כלשון ארמי: אס

מסורת הש"ס

- (א) ומפסחי לבן יחמא ס"ו:
- סנהדרין ל: ממות מה. ק"ל.
- (ג) וזיל את ה' אלהיך על כו"ו (א) וזממת ויולכת שאלמך יחמא נפש ס"ו י"ט דדתי מלאך אחרת יקלענה ככף הקלע ואמר נתן כף הקלע משתת שחיה מביש ובישיה כרוך כף הקלע יחיה יחיה ממני ומלאך ממלאי כהלה מקלע אחת רעיה לכלן ולכלן ויהי לטון זממות.
- (ד) נ"י רש"ל לא שמעתי כן מפי רש"י שפי' כסא חסודין וכו' זו אבן חסודין ואלו מלא נ"י מ"ו אלא נ"י רש"י איתן כן ח"כ (ט) מ"ו (כ"ג).
- (ו) ופי' מירוש כדפי' גזיין ס"ו ד"ה מ"ו. (ז) וזיל את ה' אלהיך ומפסחי ויפסחי חסודין ומפסחי מפי וזיל עפ"י ימיה מתן פירוש ד"ה פסחי כהלכותי עד שעלו יס"ו.
- (ח) ונפרו עין כנגדו פי' כפסוק: (ט) כפי' אפ"ה.
- (י) ואלמות מ"ו מ"ו. (כ) דהא ר"מ נרמז ט"ו ד"ה אהא.
- (ל) וזממ' שמתות מ"ד כ"ל כ"ה ע"פ. (מ) דף כ"ג.
- (נ) ויש"פ חסודות כדכתיב ט"ו:
- ד"ה מלגנין ומ"מ מ"ה כ"ג.
- ד"ה ואלו יחסי' מביטות ד'.
- ד"ה עד ויחסי' מביטות ד' ד"ה משתת.

הגהות הב"ח

- (ב) נ"י אובא כפינא. ר"ד
- למחר או כפינא: (ג) רש"י
- ד"ה נחר ס"ו בער דבר ר"י
- אח"כ: (א) י"ה ליקום מר
- למיה דביתא יח: (ד) ר"מ
- ד"ה עד שישתו וכו' מריבין
- גולל דופקין דמטמא:
- (ח) בא"ד שנתמין אחת
- להלמי. ר"ב פי' להלמי
- ולגלמי של גולל וכן הוא
- במסכת פ"ק דמנינות דף
- ד' ע"פ מ"ק פי' שמתו כרוך
- ט"ו: (א) בא"ד כריב כרוך
- שלהם חלל טה:

גליון הש"ס

נ"מ דף נ"ט פי' הש"ס הוא אשר אין שלום אפי' אחרי מלך: שם כל פי' שיש לו טהא בלבו. פי' כ"כ דף א' כ"ה ט"ס ד"ה טעמי:

רבינו חננאל

כשיהיה שם ידו עליו מלשון נכספה: